

Komentarji
dnevni dogodki in
vprašanja
"brezposelci". — Ban-
strane šole — zakaj? —
slavski jug

Chicago je precej krika o
brezposelnosti. Pomožna komisija je
Očitajo ji, da ima
veliko šteto
"reževe", ki delajo in
so taki, ki zaslužijo
\$50 na teden.
to, da so pri slepa-
deleni trgovci, ki na ra-
možne komisije prodaja-
brezposelnim. Namesto
dajejo plače in razne
tije, ki niso na zastonjaki
Business je business! Tr-
pomeitike in zavije za-
blago, na nakaznico pa
da je prodal nekaj dru-

to je mogoče. Bilo bi ne-
nega, če bi tega ne bilo!
merah, kakršne so, je to
normalnega. Dokler je
poč za brezposelne v pre-
meri predmet politične
ritizma in dokler privat-
ovci prodajajo živila na
drave in okraja — ne
biti bolj.

aleparije je najmanj sto
nosti; če se ta ali ona
ne oprime ene priložno-
gotovo posluži devetinde-
et drugih. Politični boss-
okratske in republikan-
ranke, ki kontrolirajo po-
komisijo, morajo svojim
pristašem poplačati u-
na nek način. Včasih so
ali s sinekurami, danes
vejo tega, pa poplačajo z

se dogaja in se bo do-
koliko časa — dokler ne
imeli poštenega in pravič-
federalnega sistema brez-
znega zavarovanja z di-
podporo v gotovini samo
ki je so potrebni. That's

...
šole v večini velikih
mest so bankrotne fi-
Učiteljstvo čikaških
prejelo nobene plače že
mesece. Zdej je učiteljsko
poslalo deputacijo v
ngton s prošnjo, naj fede-
lada posodi denar za pla-
dal in sramota za "naj-
nejši šolski sistem na
Skandal zato, ker je
sistem že od nekdaj —
na tarča za lokalne graf-
Kolikar je v Ameriki ob-
liko je s malimi izjemami
li sistemov korupcije. Ka-
trahirajo občine, morajo
rati tudi šole — in otroci
nisi izobrazbe.

šole od najnižjih do naj-
morajo biti federalna za-
pomožna federalnega
menta prosvete in finan-
iz federalne blaginje.
ni splošen krah in sploš-
neje je jasen dokaz, da
je uprave niso zmogne sa-
diti niti "pasje jame". Da-
vidi, kam je lokalna av-
ta privedla ameriško
to — v popoln bankrot

...
v Decaturju, Ala., je
il famozni proces proti
zamorcem z motivacijo,
glavni zagovornik zamor-
m postavil obtožence v
nost, ker je ozmerjal po-
e, ki so prvemu zamorcu
ili smrtno obsodbo. Za-
nik je rekel — kakor ga
sodnik — da so porotniki
je s izbuljenimi očmi in s
ovim socom namočenimi
mi". Če je res to rekel, je
da strašno užalil napih-
lutnjaški ponos, ki se na-
opira na linčarsko justi-

...
v Decaturju, Ala., je
il famozni proces proti
zamorcem z motivacijo,
glavni zagovornik zamor-
m postavil obtožence v
nost, ker je ozmerjal po-
e, ki so prvemu zamorcu
ili smrtno obsodbo. Za-
nik je rekel — kakor ga
sodnik — da so porotniki
je s izbuljenimi očmi in s
ovim socom namočenimi
mi". Če je res to rekel, je
da strašno užalil napih-
lutnjaški ponos, ki se na-
opira na linčarsko justi-

NEJASNA POLITI- KA ROOSEVEL- TOVE UPRAVE

Reakcija vidi v predsedniku ra-
dikala, drugi pa premetenega
politika, ki se igra z delavsko
maso in jo izrablja za razne
eksperimente

Washington, D. C. — (FP) —
Na stotine politikov v kapitolu
skuša vsak s svojega stališča u-
gotoviti, da li se Rooseveltova
administracija obrača proti levi-
ci ali desnici, toda o tem prevla-
dujejo različna mnenja. Jasno-
sti ni, ker je treba predvsem u-
poštevati dejstvo, da se je veli-
ka večina ameriškega ljudstva
pri novembrskih volitvah izre-
kla za kapitalistični sistem in
proti socializmu.

S stališča malega števila lju-
di, ki odločno zagovarjajo social-
no lastništvo in obratovanje
sredstev produkcije in distribuc-
cije bogastva v prid splošnemu
blagostanju, je Roosevelt tip do-
brohotnega aristokrata in profe-
sionalnega politika, ki rad po-
sliša nasvete bankirjev in indu-
strijev in kateremu delavska
masa služi kot ugodno polje za
razne eksperimente, a odklanja
odgovornost. To je Roosevelt po-
kazal, ko je imenoval reakcio-
narja Lewisa Douglassa za direk-
torja budžeta in mu poveril na-
logo glede redukcije vladnih iz-
datkov v vsoti pol milijarde do-
larjev na račun federalnih na-
meščencev in vojni veteranov.
Douglas je nekatere načrte že
izvedel. Reduciral je plače usluž-
bencem, med katerimi jih je
množico, ki so izgubili svoje pri-
hranke v bančnih polomih, veli-
ko število uslužbencev pa je tu-
di odpustil in tako povečal arma-
do brezposelnih, a vse to ne
vzmemirja predsednika.

Z vidika reakcionarjev v de-
mokraski in republikanski
stranki je Roosevelt radikalec.
Oni se ne strinjajo s predsedni-
kovimi načrti glede vladne regu-
lacije finančnega sistema in po-
bijajo njegove skeme glede vla-
dnega obratovanja Muscie Shoal-
sa in načrte farmake odpomoči.
Nevarnost vidi tudi v kampa-
nji za redukcijo carinskih tarif,
ki jo vodi državni tajnik Hull,
in bojijo se, da bo Roosevelt o-
dobril predloge glede dodatnih
davkov na visoke dohodke in
dedščine in zavrgel načrte davka
na blago, katerega naj bi nosili
reževi.

Bojazen, ki jo kaže reakcija, je
najbrž brez vsake podlage. Si-
cer je v Rooseveltovi administra-
ciji nekaj liberalcev in progres-
sivcev, toda imajo le podrejene
pozicije. Vse visoke pozicije so
v rokah ljudi, ki zagovarjajo ob-
stoječi ekonomski sistem, kar
pomeni, da se reakcija po nepo-
trebnem vznemirja.

Deček pomfločen od smrtne ka- zni

Springfield, Ill. — Governor
Hornor je v turek pomlitol 18-
letnega Russella McWilliamsa od
smrtne kazni. Deček, ki je imel
biti usmrčen v petek na električ-
nem stolu v jetnišnici v Joli-
etu zaradi umora kondukterja u-
lične železnice v Rockfordu, osta-
ne v dosmrtnem zaporu. Znani
humanist in filozof Darrow se je
veliko trudil, da je rešil dečka
eksekucije.

Japonci prodirajo dalje in dalje

Tientsin, 19. apr. — Japonske
čete so prekorale reko Lvan in
napadle mesto Lvančov v bližini.
To mesto se nahaja 80 milj se-
vernovzhodno od Tientsina.

tožnico, slonečo na takih okol-
nostih, zagnalo v koš. Alabam-
sko sodišče pa hoče biti noto-
rično, zasloveti hoče po vsem
svetu, pa resno obravnava ba-
nalnosti in izreka smrtne obsod-
be o rečeh, ki spadajo v kino-
teater.

Lahke obsodbe v Moskvi

Dva Angleža morata v zapor, tri-
je deportirani in eden opro-
ščen, deset Rusov v ječo in
eden oproščen

Moskva, 19. apr. — Danes zju-
traj je bila naznanjena obsodba
v sabotažnem procesu, ki je bil
sinoči zaključen.

Dva Angleža sta obsojena v
zapor, trije morajo v treh dneh
zapustiti sovjetsko Rusijo in e-
den je bil oproščen. Deset rus-
kih obtožencev je obsojenih v
zapor in eden je oproščen.

L. C. Thornton, glavni kon-
strukcijski inženir Metropolitan
Vickers Electrical Co., je dobil
tri leta ječe, William H. MacDo-
nald — edini med Angleži, ki
je priznal krivdo — pa dve leti;
Allan Monkhouse, direktor an-
gleške podružnice Metropolitan
Vickers v Rusiji, John Cushny in
Charles Nordwall so deportirani,
A. W. Gregory je pa oproščen.

Trije Rusi — Gusev, Lobanov
in Sukoručkin — za katere je
tožitelj Višinski predlagal smrtno
kazen, so obsojeni na deset
let ječe. Trije so dobili po osem
let, trije po vrsti pet, tri in dve
leti in edina ženska, Ana Kutu-
zova, je dobila poldrugeto leto za-
pora.

Obsojencem, ki so dobili naj-
višjo zaporno kazen, bodo sovje-
ti zaplenili vso lastnino.

Deportirana angleška trojica,
ki se ne sme nikoli več vrniti v
Rusijo, je izjavila, da še danes
zapusti sovjetsko republiko.

Nov škandal odkrit v Ka- nadi

Voditelja konservativcev zaple-
tena v aferi

Toronto, Kanada. — V Kana-
di je bil odkrit nov škandal, ki
je ustvaril veliko senzacijo v ja-
vnosti in v katerem sta zaplete-
na premier province Ontario Ge-
orge S. Henry in bivši član ko-
misije za javne naprave senator
Arthur Meighen.

Premier Henry je namreč z
odobritvijo komisije, katero je
kontroliral Meighen, kupil za
vlado večje število bondov, ka-
tere je izdala Ontario Power Ser-
vice korporacija. Pri tej kupnji
sta Henry in Meighen, ki sta la-
stovala večje število delnic te
korporacije, napravila velik pro-
fit.

To razkritje je rezultiralo v
kampanji za odpoklic Henryja.
On je namreč obdolžen, da je
zlorabil svojo oblast kot premi-
er na škodo davkoplačevalcev,
ko je privlačila vlada kupila bon-
de omenjene korporacije po vi-
sokih cenah.

Privatno lastništvo odgovorno za bankrot železnice

Washington, D. C. — A. F.
Whitney, načelnik asociacije
eksekutivnih uradnikov železni-
ških bratovščin, je podal izjavo,
v kateri pravi, da je privatno
lastništvo odgovorno za bankrot
železnice. V isti izjavi tudi pra-
vi, da ameriški narod ne bo
vedno toleriral privatnega mo-
nopola nad železniško transpor-
tациjo in diktature Wall streets.

BANKIRJI ODGO- VORNI ZA OBSTO- JEČO SITUACIJO

Izsilili so mezdne redukcije in s
tem podaljšali depresijo v A-
meriki

Washington, D. C. — Ameri-
ški velebankirji so od začetka
krize glavne sila v gibanju me-
zdnih redukcij. To dejstvo je
znano že dolgo časa, toda na kon-
ferenci voditeljev organizirane-
ga delavstva, katero je sklicala
načelnica zveznega delavskega
departamenta Frances Perkins, je
bilo razgaljeno v jasnejši obliki.

Znano je, da je bil kmalu po
polomu newyorške borze storjen
poskus za stabiliziranje mezd v
dobi depresije. Voditelji organi-
zirane delavstva so na wa-
shingtonski konferenci izjavili,
da delavci ne bodo stavkali za
višje meze in so tudi držali be-
sedo. Reprezentanti delodajalcev
so tudi obljubili, da ne bodo zni-
žavali mezd, a obljubo so kmalu
prelomili na pritisk bankirjev, ki
so industrijem odklonili posoji-
la, ako niso prejeli od slednjih
zagotovila, da bodo znižali meze
in tako reducirali obratoval-
ne stroške. Albert Wiggin, pred-
sednik Chase National banke, je
bil prvi, ki je javno zagovarjal
mezdne redukcije, ostali bankir-
ji pa so sledili njegovemu vodst-
vu. Z odklanjanjem posojil indu-
strijam so velebankirji izsilili
mezdne redukcije. Ako bi se bili
odgovorni faktorji držali zaklju-
čkov, ki so bili sprejeti na wa-
shingtonski konferenci, bi kriza
ne bila tako ostra niti ne bi tra-
jala tako dolgo.

Velebankirji so odgovorni za
bankrot farmarjev in delavstva,
toda s svojo taktiko si počasi, a
sigurno kopljejo lastni grob, v
katerega se bodo zvrnili prej ali
slej. Vsa pomoč, katero preje-
majo od njim naklonjene vlade,
ne bo nič zalegla. Izgubili so pri
ljudstvu zaupanje in si nakopa-
li sovraštvo milijonov. V očeh
naroda so velebankirji propaga-
torji nizkih mezd, dolgih delov-
nih ur, brezposelnosti in strada-
nja in to je vzrok, da postaja
jo zahteve po podržavljenju fi-
nančnih institucij čedalje gla-
sejše.

Sedemnajst oderuhov obtoženih

Chicago. — Veleporota je te
dni obtožila 17 posojevalcev de-
narja, ki posojujejo na plače in
katerih se ne more dolžnik ni-
kdar iznebiti. Oderuhi te vrste
računajo po 20% do 33% obre-
sti na mesec! Neki dolžnik je
pričal pred veleporoto, da si je
leta 1925 izposodil \$85 od enega
teh oderuhov in še danes odpla-
čuje dolg mesečno. Samih obre-
sti je že plačal \$1600 — ampak
glavnica je še vedno neplačana.

Industriji v boju proti socialni zakonodaji

New York. — The National
Industrial Conference Board,
organizacija delodajalcev, je po-
zvala svoje člane na boj proti
načrtom prisiljenega zavarova-
nja proti brezposelnosti in dru-
gim skemam socialne zakonoda-
je, ki so bile predložene držav-
nim legislaturom.

Načrt za federalno kon- trollo ameriških industrij

Administracija namerava raztegniti zakon šesturnika v
toliko, da bo delavski department kontroliral tudi
produkcijo in cene, izenačil proizvodnjo s konzumom
in na ta način odpravil nadprodukcijo ter periodične
depresije. Delovnik ne bo enoten

Kaj stori Roosevelt s Kubo?

Vstaško gibanje na otoku na
vzhodu

Washington, D. C. — Predse-
dnik Roosevelt ima pred seboj vse
podatke glede položaja na Kubi
in zadnje dni je odredil prekako-
vo. Zadeva Kube ni lahka. Bom-
bne eksplozije in barbarske re-
presije diktatora Machada, ki se
hoče za vsako ceno obdržati na
površju, so na dnevnem redu.
Poleg političnega konflikta med
vstaškimi organizacijami in do-
bro plačanimi četami predsedni-
ka Machada je otok Kuba tudi
v pesteh silne ekonomske krize.
Brezposelnih delavcev je na ti-
soče, pomoči pa nobene za nje.

Kuba je pod protektoratom
Združenih držav in na podlagi
protektorske pogodbe sme fede-
ralna vlada intervenirati z
vojaštvom, kadarkoli je nered
na otoku. Nekateri ameriški in-
teresi bi radi videli intervencijo
v prid kubanskemu diktatorju
Machadu, čigar režim visi na za-
dnjih nitih. Za enkrat pa ni bo-
jazni, da bo vlada intervenirala
z vojaško silo. Vse kaže, da bo
Roosevelt za enkrat poskušal s
"ekonomsko intervencijo". Zni-
žal bo carino na kubanski slad-
kor.

Državna zbornica se uda- la pritisku

Legislatura države Pennsylvania
apropriirala sedem milijonov
za nasičevanje brezposelnih

Harrisburg, Pa. — Na pri-
tlisk organiziranega delavstva in
dobrodelnih organizacij je reak-
cija v državni legislaturi po dol-
gem odporu kapitulirala in a-
propriirala \$7,000,000 za nasi-
čevanje žrtev brezposelnosti.

Ta sklad in posojilo v vsoti
\$14,000,000, katerega država
pričakuje od vladne korporacije
za rekonstrukcijo financ, bo za-
dostovalo za oskrbo bednih do
1. julija. Število brezposelnih v
Pennsylvaniji je naraslo na 1,-
250,000 v mesecu marcu.

Kako kritična je bila situaci-
ja, predno je javno mnenje
prisililo legislaturo na akcijo,
pokaže poročilo dobrodelnih
organizacij v Philadelphiji, da
so njihovi skladi popolnoma iz-
črpani. Slična situacija je pre-
vladovala skoro v vseh večjih
industrialnih mestih in okrajih.

Ta kritičen položaj je bil re-
zultat boja med governerjem
Pachotom in reakcijo v legisla-
turi o vprašanju, iz katerih vi-
rov naj dobi država denar za
nasičevanje revežev. Governer
je insistiral, da mora legislatu-
ra odrediti posebne davke, naj
se denar vzame iz sklada za
gradnjo cest. Ta boj je bil za-
ključen, ko so pričeli prihajati
ostri protesti, "da milijon ljudi
ne bo stradalo brez nasilnega
protesta."

Redukcija v vladnih ladjedelnicah

Washington, D. C. — Claude
A. Swanson, tajnik mornariške-
ga departamenta, je naznanil, da
bo v kratkem odpustil večje šte-
vilo delavcev, ki so upošleni v
vladnih ladjedelnicah, da tako
zniža stroške v smislu novega
ekonomskega zakona, ki določa
redukcije izdatkov v vseh vlad-
nih departamentih.

Washington, D. C. — Delav- ski osek niže kongresne zbor- nice je 18. aprila prejel načrt ad- ministracije za amandiranje za- kona za 30-urnik v tednu v ame- riških industrijah. Amendment, ki je bil sestavljen v departmen- tu dela, kateremu načeluje mias Frances Perkins, je prvi poskus v Združenih državah, da federal- na vlada prevzame kontrolo nad industrijami in regulira ne sa- mo delovne ure in meze, tem- več tudi produkcijo dobrin in ce- ne produktov.

Poročilo ne omenja, dali je
predsednik Roosevelt že odobril
ta načrt v celoti ali samo v od-
lomkih; vsekakor pa ne bi bil
predložen, če ne bi predsednik
dovolil.

Ako bo ta amendment sprejet,
tedaj je konec Shermanovega
protitrustnega zakona, ki še
dvajset let garantira privatnim
družbam "sdravo konkurenco"
in izključuje širše dogovore gle-
de cen. Kajti amendment — ki
je delo raznih profesorjev eko-
nomije med Rooseveltovimi av-
toritami — določa, da federalni
department za delo regulira pro-
dukcijo in odstrani vsako "nepo-
šteno konkurenco"; to se pravi,
da družbe ne bodo imele me-
soj konkurirati čez ono mejo,
kjer nastaja nadprodukcija, ki
potem sabaja trg s blagom in
povzroči deflacijo ter depresijo.

Department dela ima po tem
načrtu oblast, da uravnovesi pro-
dukcijo s konzumom, to je, da se
producira le toliko blaga kolikor
ga trg lahko sproti absorbira.
Federalna oblast ima razdeliti a-
meriške industrije v tri razre-
de; v prvem bodo tovarne, v dru-
gem rudniki in v tretjem vsa di-
stributivna podjetja. Vsek raz-
red bo pod kontrolo posebnega
odbora, ki bo nadzoroval vsa
podjetja v svojem območju, vsi
ti industrijski odbori bodo pa
pod kontrolo tajnika za delo, ki
ima biti "industrijski diktator".
Federalna trgovinska komisija
bo najvišja instanca za prisave.

Kar se tiče delovnih ur, je Roo-
seveltova administracija proti
zakonu 30-urnika, kakršnega je
sprejel senat. Delovnik mora bi-
ti prožen, da se lahko določi za
vsako industrijo, a tudi za vsa-
ko izjemno podjetje posebej. V
nekaterih podjetjih je šesturnik
praktičen, v drugih pa ni, se gla-
si načrt. Ponokod mora biti de-
lovnik 40 ur v tednu, drugod
lahko 30 ur. Vsa ta regulacija
glede delovnika bo prepuščena
departamentu za delo, da se izva-
ja po potrebi.

Za delodajalce, ki bi kršili do-
ločbe, so določene kazni. Prvi
korak proti upornim delodajal-
cem bo, da departament za delo
objavi njih imena; to bo nekaj
"socialni bojkot".

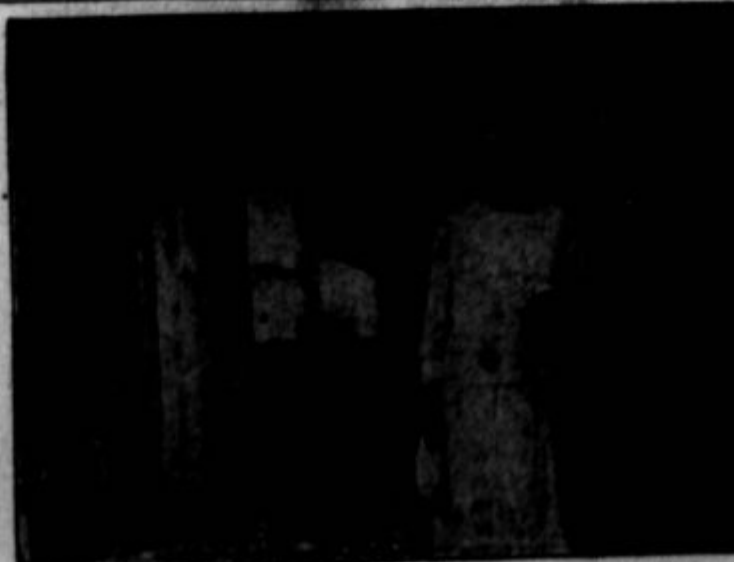
Zbornični osek bo ta teden
študiral načrt, prihodnji ponde-
ljek bo pa začel z zaslišanjem
predstavnikov industrij.

Eksekucija Juddove odložena za en teden

Florence, Ariz. — Usmritev
Winnie Ruth Juddove na veša-
lih zaradi umora dveh žensk je
preložena na 28. aprila. Medtem
bo izvršena razprava o mental-
nem stanju obsojenke. Njeni za-
govorniki vztrajajo, da je Judd
umobolna.

Nalili ostanke Akrona

New York. — Ob obrežju
New Jerseyja, okrog 36 milj od
Atlantic Cityja, so zadnje dni iz-
sledili ostanke ponesrečenega
zrakoplova Akrona. Ostanke leže
kakih sto čevljev globoko v vodi
in skušali jih bodo dvigniti s
kivji na površje.

Hoover je oddel, toda "Hooverville" še živi: naselišče brez-
poselnih zamorcev v čikaškem predmestju Robbinsa.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTEOrgan of and published by the Slovene
National Benefit SocietyMarodnina: za Zdravne delave (sloven
Chic.) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol
leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cincin
\$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za ino-
stranstvo \$9.00.Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Cincin \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.Cene oglasov po dogovoru. — Rokopisi se ne
vrstijo.Advertising rates on agreement. — Manu-
scripts will not be returned.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

3607-09 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

Datum v oglepju, na primer (March 31,
1935), poleg vsakega imena na naslovu po-
meni, da vam je s tem datumom potekla
marodnina. Ponovito jo pravilno, da se
vam list ne ustavi.

136

Domač drobiž

Naši mrtvi

Waukegan. — Mary Podboj,
stara 78 let in doma iz Borovni-
ce, je zadnji teden izginila ne-
znano kam. Po treh dneh iska-
nja so je našli 15. aprila mrtvo.
Tu zapuša dva sinova

Poroka v New Yorku

New York. — Tu sta se poročila
21-letni Frank Paulich in 19-
letna Winnifred Hilton. Ženin je
vodja "baseball teama" na Long
Islandu, nevesta pa poslovodni-
nja v trgovini z zlatino.

Bombardirana restavracija

Cleveland. — V ponedeljek zgo-
daj zjutraj se je razletela boma-
ba v restavraciji Jos. Zabukov-
ca v Collinwoodu, 576 E. 182
St. Notranjščina restavracije in
konfekcijske prodajalne je bila
čisto razdejana in škoda se ce-
ni na okrog \$1000. Zabukovca,
njegovo ženo in tri otroke, ki so
takrat še spali, je sila eksplozi-
je vrgla iz postelje, toda ranjenj
ni nihče. Zabukovec misli, da so
mu to naredili raketi, ker ni
maral kupiti butlegarskega piva.
Neka priča je videla tri moške,
ki so tik pred razstrelbo pohaj-
kovali pred restavracijo.

Povožena deklica umrla

Cleveland. — Dveletna Lillian
Ozbič, hčerka Cirila in Stelle Oz-
bič, ki je bila v nedeljo zvečer
povožena od avta, je drugi dan
umrla v bolnišnici.Andrej Janković je prejel
vest, da mu je v starem kraju,
v Kalu pri St. Petru na Krasu,
umrla mati Franciška Janković
v starosti 80 let. V Ameriki za-
puša tri sinove. — Rudolf Ke-
nik je tudi prejel vest o smrti
svoje matere Marjete Kenik, sta-
re 84 let, v Brezovici pri Ambru-
su. Tudi ona zapuša tri sinove
v Ameriki.Administracija še vedno študira
železniški problemWashington, D. C. — Predsed-
nik Roosevelt in njegovi svetov-
alci še vedno študirajo železni-
ški problem, toda definitivnega
načrta, ki bi rešil železnice pred
bankrotom, ki jim preti, še ni-
majo.Pravijo, da je Roosevelt za
temeljito reorganiziranje struk-
ture železniške transportacije.
Govori se tudi o imenovanju po-
sebnega komisarja, ki naj bi li-
mel delno kontrolo nad železniš-
ko transportacijo.Meddržavna trgovinska komi-
sija je naznanila, da bo upošte-
vala apel farmarskih organizacij,
ki zahtevajo preiskavo gledi-
visokih cen, ki jih železnice
računajo za prevoz poljskih in
drugih produktov.

Unija strojnikov protestira

Dayton, O. — Tukajšnja uni-
ja strojnikov protestira proti po-
ročilom v lokalnem časopisu, da
je National Cash Register Co. po-
zvala veliko število delavcev na
delo in da obratuje s polno paro.
Strojniki pravijo, da so te vesti
privabile brezposelne iz drugih
krajev, za katere morajo sedaj
skrbeti dobrodelne organizacije.Padec zaposlenosti v državi
New YorkNew York. — Zaposlenost v
industrijah države New York
je v mesecu marcu padla za tri
odstotke, medtem ko je izplačila
za 5.3%, se glasi poročilo držav-
nega delavskega departmanta.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Naša pesem

Milwaukee, Wis. — Slovenski
narod je rad vesel, rad se zaba-
va, rad prepeva in rad posluša
naše vedno lepe slovenske popev-
ke. Kadar jih sliši, uživa, se za-
bava in kratkočasi. Pesem ga
spremlja od zibel do groba, mu
je v tolažbo in bodrilo. V tem
se naš narod posebno odlikuje
od drugih. To pa tudi izkazito
pokaže našo dobro stran. Saj
se glasi neki naš izrek, da "kdor
ljubi petje, ne more biti hudo-
ben". Zato pa imamo tudi tukaj
v tujini povsod polno pevskih
zborov. Precej jih imamo tudi v
naši naselbini. Vsi ti zbori pa
imajo danes, v teh težkih časih,
trnjevo pot za pridobivanje sred-
stev vzdrževanja petja in prire-
janja pevskih in dramskih pri-
reditvev.Dramski in pevski zbor Slov.
doma se je letos prvi opogumil
in bo priredil v nedeljo 23. a-
prila v S. S. Turn dvorani prire-
ditev, s katero so v zvezi večji
stroški. Zbor se za to priredi-
tev že dolgo vadi in pripravlja,
da bo čim popolnejša. Zelo lep bo
popoldanski program. Peli bodo
krasne nove pesmi in solospjevi
in spremljevanjem tamburaškega
zhora. Sodelovala pa bosta
še dva druga pevska zbora na
popoldanskem programu, da bo
isti še pestrejši, namreč ženski
pevski zbor "Planinska Roža" in
moški in mešani zbor "Aleksa
Šantič". Poleg tega pa bodo še
druge lepe točke, proizvajane po
mladini.Celoten program tega dne bo
tak, da je vreden, da pokažemo
Slovenci zopet enkrat, da nam
tudi kriza ni vzela ljubezni do
naše slovenske pesmi. Pohitimo
v dvorano tako popoldne kot zve-
čer, ko bo uprizorjena krasna
tridejanka "Veriga" ob 7:30
zvečer. To bo dan izrednega u-
žitka za vsakogar. Poslužimo se
te zadnje prilike, kajti kaj kma-
lu se bo ogrela in poživila nara-
va, da bomo iskali razvedrila za-
naj.Dramski in pevski zbor Slov.
doma je pa tudi vedno na po-
vabila in prošnje rad uslužno na-
stopal na raznih prireditvah, sla-
vnostih in drugih prilikah, ki ne
bi bile privlačne brez petja. V
nedeljo 23. aprila pa bo za ta
zbor dan preizkušnje, ko bo naš
narod pokazal, da zna še ceniti
naše pesmi in igre ter se ob-
nem izkazal hvaležnega za stor-
jene usluge.Pot vseh ljubiteljev petja in
iger naj bo v nedeljo umerjena
v S. S. Turn dvorano! — L. D.

Prvomajska proslava

Pueblo, Colo. — Društvo "O-
rel" št. 21 SNPJ uprizaro igro
"Grobovi bodo apregovorili" v
proslavo delavskega praznika
Prvega maja v nedeljo 30. a-
prila ob 8. zvečer. Pislatelj je v
tej igri orisal vso bedo, v kateri
se ravno sedaj nahaja delav-
stvo. Naj samo na kratko o-
menim pomen te drame.Stari Klarič, nekdanji roko-
delec in mizar, je dobro uspeval
in si je prihranil nekoliko pre-
moženja za stara leta. Prišel
pa je bogataš po imenu Reich in
zgradil moderno tovarno za po-
hlitvo. S tem je bil stari Klarič
skoro prisiljen, da je opu-
stil svojo skromno delavnico in
se podal v tovarno, v kateri so
stroji nadomestili ročna dela
samostojnih malih rokodelcev.
Bogati Reich je s svojimi mam-
ljivimi obljubami preslepil sta-
rega Klariča, da naj kupi del-
nice, da bo tudi on postal mo-
derni tovarnar in milijonar.Klarič nič hudega sluteč je
nakupil s svojimi skromnimi
prihranki nekoliko delnic v na-
di, da tudi sam postane bogat.
Ker se je pa zviti Reich hotel
iznebiti malih delničarjev, je
napovedal bankrot in tako je
stari Klarič zgubil vse premo-
ženje in lepe sanje o bogastvu
so bile uničene. Stari Klarič je
zgubil vso vero in svojega edi-
nega sina vzgajal v naprednem
duhu. Stari Klarič, sin, njego-
va žena in otroci živijo v naj-
večji bedi in pomanjkanju, ker
ne more mladi mož nikjer najti
dela. Ker Klarič očita gospe
Reichovi nepoštenost od strani
njeneža moža, se tudi od kršča-
skega dobrodelnega društva ni
bilo nadejati pomoči in mladimož je zaman iskal dela in je
popolnoma obupal.Na programu bo tudi govor
primeren Prvemaju. Med
dejanji bo zapel tukajšnji no-
voustanovljeni pevski klub "Slo-
venec". Mr. Mensinger je izvr-
sten pevovodja in učitelj, in ta-
ko smo lahko že naprej prepri-
čani, da nas bodo iznenadili na
30. aprila, ko bo ta klub prvič
javno nastopil, svoj prvi kon-
cert pa bo imel na 28. maja v
Orlovi dvorani.Društvo Orel št. 21 SNPJ u-
ljudne vabi vse rojake in roja-
kinje iz Puebla, bližnje in dal-
nje okolice. Vstopnina 25c za
odrasle, otroci 10c. Na sviden-
je 30. aprila ob 8. zvečer v Or-
lovi dvorani!

Pripravljalni odbor.

Klub zapadnih slovenskih
društevCleveland, O. — Klub zapad-
nih slovenskih društev v Clevel-
landu priredi plesno veselico v
soboto 22. aprila ob 7:30 zvečer
v Sachsenheim dvorani na 7001
Denison ave. Ker je to prvo va-
bilo in dopis našega kluba v Pro-
sveti, je naša želja, da razjasni-
mo položaj in namen tega kluba.Skoro vsaka slovenska nase-
lbina v Clevelandu ima svoj dom,
kulturno in pevsko društvo. Le-
ta 1929 je članstvo naših druš-
tev na Westside začelo razpravi-
ljati o ideji ustanove nekakšne-
ga kluba z namenom, da tudi mi
postavimo Slovenski dom v na-
ši naselbini. Na 14. junija 1930
je bil ustanovljen klub zapadnih
slovenskih društev, ki obstoji iz
6 društev: "Brooklyn" št. 135
SNPJ, "Nanos" št. 264 SNPJ,
"Velet" št. 544 SNPJ, "Soča"
št. 26 SDZ, "Brooklynski Slo-
venec" št. 48 SDZ in "Sv. Križ"
št. 214 KSKJ. Ta klub je
dandanes zelo aktiven in dela po
svoji moči za napredek v teh
slabih časih. Naše veselice so le-
to za letom bolj obiskane in bo-
doči izgled je dosti boljši.Klub vabi vse občinate širom
Clevelanda, enako tudi člane na-
ših društev, da se v velikem šte-
vilu udeležite veselice. Naše član-
stvo bo radovolje povrnilo ude-
ležitev na prireditvah okrajnih
in oddaljenih društev. Igrala bo
izvrstna godba pod vodstvom
našega poznanejšega godca Eddie
Simonsa v zgornji dvorani, v
spodnji dvorani pa igra Math
Hojer, tudi dobro poznani rojak,
ki bo igral slovenske komade.Priatelji iz St. Clairja in Col-
linwooda, kateri nas želijo obis-
kati in nimajo avtomobilov, naj
vzamejo na Public Square Clark
ave. karo in naj izstopajo na 73
in Denison ave., odkjer vam
lahko vsak pokaže pot v Sach-
senheim dvorano.

Na svidenje na 22. aprila!

Veselični odbor.

Veselica društva 139

Cleveland, O. — Naznanjam,
da društvo "Tabor" št. 139 SN-
PJ priredi domačo zabavo dne
23. aprila pri bratu Joe Cergolu
na Rosewood ave. Apeliramona članstvo, da se udeležijo te za-
bave. Sedanji tajnik bi se rad
spoznal s člani. Obenem bomo
pomagali naši blaginji, ker je
izčrpana; imamo dolg. Na seji
je bilo sklenjeno, da se vsak
član udeležijo, ker smo val enako
upravičeni do vsega. Na sviden-
je 22. aprila ob 6.30 zvečer!

Anton Zeleznik, taj.

Pripomba uredništva: — Pre-
jeli prepozno za uredno izdajo.

Proti deportiranju

Luzerne, Pa. — Na redni seji
dne 2. aprila je naše društvo št.
204 SNPJ razpravljalo o zadevi
Frank Boricha, tajnika NMU, ki
ga oblasti želijo deportirati. Pri-
šli smo do zaključka, da se pobir-
rajo prostovoljni prispevki v
njegovo obrambo. Nabranega je
bilo skupaj \$6.95. Obenem je bi-
la sprejeta tudi resolucija ter
odposlana na Dept. of Labor.
Naše društvo apelira na vse o-
stale organizacije, da protesti-
rajo proti deportiranju Frank
Boricha.Resolucični odbor: M. Bizjak,
F. Vratarič, L. Bizjak.

Važna poročila

Milwaukee, Wis. — Vsa na-
predna društva in drugo občin-
stvo se vabi, da se udeležijo pro-
slave delavskega praznika 30. a-
prila. Socialistična kluba št. 37
in 180 priredita ta dan v S. S.
Turn dvorani zabavo s petjem in
dvema igrama, eno v sloven-
skem, drugo pa v angleškem je-
ziku. V slovenščini se bo pred-
stavljal Zaitzovo enodejanko
"Za narodove žulje", mladina so-
cialističnega kluba pa bo prire-
dila v angleščini kratko sliko pod
imenom "They Found Themselves".Popoldne ob 2. se bo vršil po-
mestu spreved, katerega se bo
udeležilo tukajšnje organizirano
delavstvo. Vodstvo obeh klubov
je sklenilo, da se pozove vsa na-
ša društva iz obeh naselbin, da
se Jugoslovani skupno udeležijo
tega pohoda po mestu. V ta
namen se zbirajo Slovenci in
Hrvatini ob 1. uri popoldne pri S.
S. Turn dvorani, odkoder odko-
rakamo skupno do nove okrajne
palače, odkoder se bo spreved za-
čel razvijati po glavnih cestah
sredi mesta.Ker je pač potrebno in kori-
stno, da se tudi Jugoslovani po-
kažemo kot del armade razredno
zavednega delavstva, vabi odbor
vsa društva in tudi vse rojake
in rojakinje, da se udeležijo te-
ga pohoda in tako pokažejo, da
je delavstvo odločno v boju za
svoje pravice, da pokažemo vla-
dajočemu razredu našo nezado-
voljnost z obstoječimi razmera-
mi in mu stavimo naše zahteve.V ponedeljek večer se bo vrši-
la v S. S. Turn dvorani domača
zabava v počast zastopnikom
podpornih organizacij, ki se bodo
udeležili konference Jugoslovans-
ke bratske federacije. Ta pri-
reditve bo nudila udeležencem
mного razvedrila in zabave v
krogu znancev in prijateljev.Soč. klub je na svoji zadnji
seji izvolil sodruga Antona Ka-
mnikarja ml. za delegata za kon-
tinentalni kongres v Washingto-
nu, sedaj pa je gibanje v teku,
da se potrdi tega delegata tudiFred I. Kent, Morganov ban-
kir, je bil imenovan za dikta-
torja tuje valute, da "očuva dol-
lar". Na ta način bo Morgan
kontroliral tok denarja in s tem
trgovino med Združenimi drža-
vami in tujezemstvom.od strani ostalih organizacij na-
še in sosedne naselbine, poseb-
no pa od strani federacije druš-
tev SNPJ. Mogoče je tudi, da bo
glavni odbor JPZS poslal last-
nega delegata, ki bo zastopal
vsa njena društva. Ta korak je
zelo pomemben za našo naselbi-
no in upati je, da bodo posamez-
na društva, posebno pa zveza Li-
lija, pomagala pri kritju stroš-
kov, da bo naša naselbina v pol-
ni meri zastopana na tem važ-
nem sestanku zastopnikov or-
ganiziranega ameriškega delav-
stva in farmerjev.

Za pripravljalni odbor.

Fr. Novak.

Proslava Prvega maja

Neffs, O. — Kakor se navad-
no vsako leto obhaja proslava
Prvega maja v tukajšnji nase-
lbini, tako se bo tudi letos. Zdr-
žilo se je 6 različnih društev v
to svrhu, da se dostojno prosla-
vi 1. maj. Obeta se obširni pro-
gram. V soboto 29. aprila zve-
čer ob 7. uri bo plesna zabava v
Romih dvorani. Igral bo tam-
buraški zbor. V nedeljo 30. a-
prila popoldne bo proslava Prve-
ga maja, začetek ob 2. popoldne.
Program: govori, različne dekla-
macije in petje v raznih jezikih.
Vabljeni ste vsi člani in članice
društva št. 4 SNPJ v Neffsu, ka-
kor tudi vse drugo občinstvo v
tukajšnji naselbini in bližnji o-
kolici, da se udeležite te prosla-
ve v obilnem številu.

Odbor.

Za osvoboditev Mooneyja

Luzerne, Pa. — Na redni se-
ji društva 204 SNPJ dne 2. a-
prila se je čital poziv Tom Moo-
neyja, v katerem apelira na na-
še društvo za delegata za Natio-
nal Congress, ki bo zboroval v
Chicago od 30. aprila do 2. ma-
ja. Ker je naše društvo dose-
daj vedno pomagalo v boju za
osvoboditev Mooneyja in drugim
razredno zavednim delavskim vo-
diteljem, in ker je nemogoče na-
šemu društvu, da se udeležijo kon-
gresa radi oddaljenosti, je bilo
zaključeno, da naše društvo po-
šlje 3 delegate na lokalno kon-
ferenco, ki bo zborovala v Wil-
kes Barru, Pa. Tam bodo zbra-
li delegata za kongres v Chica-
gu. Konferenca bo v nedeljo 23.
aprila ob 2. popoldne v Union
hall, 12 E. Market St., Wilkes
Barre, Pa.Ker je po šestnajstih letih pod
pritiskom delavskih protestov
Tom Mooney dobil ponovno sod-
nijsko obravnavo, smo uverjeni,
da ga bo bogataški razred hotel
spraviti, odkoder ga je delavski
razred vsega sveta otel leta 1916
— na vešala. Zato naše druš-
tvo apelira na glavni urad, da se
udeležijo kongresa, ki bo zboroval
v Chicagu. Večina društev SNPJ
je v takem položaju kot naše.
Zato naj bi gl. odbor SNPJ o-
cielo zastopal na kongresu član-
stvo SNPJ in tako bi se poka-
zala naša delavska solidarnost.
Apeliramo na vsa društva, da
napravijo kar jim je mogoče za
osvoboditev Tom Mooneyja in
vseh drugih delavskih vodite-Ijev ter da se pridružio
mu apelu na gl. urad.
Odbor: Geo. Benet in
Volkar.

Seja 23. aprila

No. Chicago, Ill. — Vse
oe društva št. 119 SNPJ
bljene, da se udeležijo seje
dne 23. aprila. Na tej se-
razprava o pravih in
in za X. redno konvencijo
je potrebno, da se vse
mo. — A. Bezek.

Kam jadrano?

Pittsburgh, Pa. — V
lonovem kraljestvu so de-
razmere slabe. S prihodo
je sicer steklarska indus-
sorodnimi izdelki nekoli-
la, na drugi strani pa im-
lame tovarne vedno manj
čti, poleg tega pa še vedno
de znižujejo. Ljudstvo je
kovalo od Roosevelta rešiti
silo je, da je on tisti Moja
bo varno izpeljal narod iz
razburkanih valov, in se
miali, ker je pijano piva.
stresni, bo spoznalo, da je
bilo grdo prevarano. Vpra-
je, če bo znalo ubrati pravo.Pod pritiskom razmer
dnje čase opaža več zana-
za skupni nastop revnega
To je dobro znamenje, le
bodo voditelji političnih str-
unjskih skupin sporazum
skupno delo na političnem
spodarakem, strokovnem in
turnem polju. Ako pride
ga, bo gospoda na vrhu
ubrala druge strune, v
splošnost!Pittsburgh je kulturno
Nobenih iger, predavanj,
certov. Slovensko pevsko
vo "Prečeren" ima precej
kih in igalskih moči, a pre-
bihi finančnih razmer nima
nih priredb. Slovenska li-
čitalnica ima 500 razred-
knjig. Dokler so bili dobri
niso naši rojaki imeli čas
tanje, zdaj ko so slabi, za-
nimajo denarja. Knjige vs
reč posojujejo proti malim
nini. Za 50c se dobi 10 kn-
čitanje. Naša podpora do-
grede raket po ne radi
da člani nočejo več paterati
pak zato, ker mnogo časa
niti za najpotrebnejši
Vsa vprašaja, kam jadr-
odgovora pa ne ve nihče.

John B.

Reakcija na pohoda

Piney Fork, O. — Na
proletarske diktature je pri-
Nemčiji na krmilo fašisti-
kapitalistična diktatura.
ake stranke so se med seboj
cale, reakcija pa je čakala
dne prilike, da zasadi prole-
tu nož. To se je zgodilo. Pro-
stvo je potisnjeno nazaj na
generacijo. Tako se bo v
v drugih državah, ako se
delavstvo pravočasno spo-
valo. Kapitalizem si hoče po-
šati življenje na račun del-
va, delavcem pa verige na
kiskor jih imajo sedaj v
in Nemčiji. V Nemčiji ho-
stanoviteli nekako novo vo-
delavce, vero sužnosti in
Delavstvo bo primorano
organizira politično. Morajo
bo izobraževati, da bo spo-
napade odbijati. Zato je
mo privedi naše delavce
soc. klube in društva Pro-
matice JSZ. Konferenca na-
krože klubov in društev
se bo vršila 30. aprila v
portu v delavski dvorani
ville, pričetek ob 10. dop.
Na predvečer konference
23. aprila, se bo vršila pro-
ska proslava v istem pro-
Zeleti je, da se majske pro-
ve in konference udeležijo
bilnem številu!

Nace Zienberg

Chicago, Ill. — V letni
ročilu, ki je bilo pred krat-
poslano delničarjem Pe-
Gas, Light & Coke Co., je
tudi pojasnjeno, zakaj dr-
plačuje Samuelu Insullu pla-
nino kljub temu, da se s
nino kljub temu, da se s
postavlja ostri kritiki. To
popolnoma po pravih de-
Vsa uslužbenec, ki dobi
htevano starost in je sta-
druži določeno število let,
upravičen do pokojnine.
Je ob času, ko je istopil.
gel starost 72 let in je im-
službenih let. Bil je tedaj
vičen do pokojnine na enak
čin kakor vsak drugi usluž-
nec.

POROČILO PLINSKE DRUŠTVA

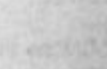
Chicago, Ill. — V letni
ročilu, ki je bilo pred krat-
poslano delničarjem Pe-
Gas, Light & Coke Co., je
tudi pojasnjeno, zakaj dr-
plačuje Samuelu Insullu pla-
nino kljub temu, da se s
nino kljub temu, da se s
postavlja ostri kritiki. To
popolnoma po pravih de-
Vsa uslužbenec, ki dobi
htevano starost in je sta-
druži določeno število let,
upravičen do pokojnine.
Je ob času, ko je istopil.
gel starost 72 let in je im-
službenih let. Bil je tedaj
vičen do pokojnine na enak
čin kakor vsak drugi usluž-
nec.Prizor iz stavke mlekarov in farmerjev v Rochesterju, N. Y.
Spopad s policijo.

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

ria nesreča pri Krškem
strmih pečinah nad Kr
se je ubila 18. marca zve
larja Božičkova, uslužben
grovu Ivanu Radanoviču
em. Bila je po opravih v
radu na Trški gori, zveče
je vračala po bližnjih sko
je imenovani "kotel," ko
odi steza tik velikih prepa

Vesti s Primorskega

GOSPODARSKA KATASTROFA ISTRSKEGA KMETA

Nov proces gradnje stanov
od \$2000 nanre i ima net sob.

Ceste iz stekla

Ricketsova misel ni slaba, kajti steklo je v resnici dovolj trdno, da vzdrži skoraj vsako preiskušnjo. V temperaturni

POJASNILO

Philip Godina, upravitelj

Alli ste že naročili Prosveto mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Nov proces gradnje stanovanj. V tovarni izdelujejo železne hiše, ki jih razpošiljajo v kote in zlože na mestu. Taka hiša stane od \$2000 naenkrat in ima pet sob. Stavbni delavci lahko vedo, kaj to pomeni.

Tone Seliškar:

NASEDLI BROD

Roman v treh delih

Bil je v Celju in od daleč videl Kristino. Zvečer je napisal Ani dolgo pismo in prvič zapisal o ljubezni. Vse je to viselo nekje daleč. Ana mu je takoj vsa vznemirjena odgovorila, da mora vsekakor govoriti z njim. Doma ne, došla se bosta na brvi, ker je zelo lepo zunaj, ko je sneg tako bel in mehak, da se stopinje izgubljajo v njem, kakor bi človek hodil po zraku.

Premislil je še enkrat to pismo, ga skrbno in še prečital ter bil ves dan zelo raztresen. Ni se mogel znajti. Hodil je okoli te preteče usode, ki naj bi ga danes zvečer zajela na samotni brvi, in kakor žival, ki nagonski čuti zlo ali dobro, tipal okoli zanke. Vsa čustva je porinil v stran, da napravi mesto razumu, ki naj odloča, kajti mreža, ki sta si jo stkala s pismi, ju je že obdajala in sklepal, da je bilo treba atkati še ana samo zanko, pa bi bilo njuno življenje za vedno strnjeno.

Justin je mislil na ženitev, seveda! Zelo je potreboval skrbne žene, ki bi mu lahko na vse načine pomagala, dela je vedno toliko, pridne roke in pametni ženski nasveti bi mu pomagali, da se njegova zamisel razprostre in uresniči. Trgovina je vedno malce tvegana igra, staviš na visoko upanje, pa lahko prigras mnogo, če ti je sreča mila.

Stopal je po trgovini in se naslovil na zid. Hlad je občutil skozi obleko in razum je trkal na čelo:

— Ta zid ni tvoj! Lahko pa je!

Zadel se je v vogel lesene prodajne mize in kakor bi ga klicala:

— Vzem me! Ne obotavljaj se!

Pogledal je skozi okno. Zadal se je bleščal v snegu vrt in sadna drevesa, vsa natičkana z belim, mrzlim cvetjem, so ga klicala:

— Gospodar nam bodi!

Stopil je na cesto in pogledal proti nebu, iz katerega se je vsipal droben, suh sneg. Streha je bila bela, snažna, kakor s prtom pregrnjena, le okoli dimnika je bila malce zasajena, na oknih so bile drobcene ledene sveče in vsa hiša je dihal domačnost, da bi jo človek kar pobožal in stisnil v toplo ugodje njenih zidov.

V trgovini je bilo toplo. Vajenec je kuril z vneto. Čistil je s sidlom medene skodele tehničnice in oprezal kakor maček na gospodarja, ki je bil vase zatopljen.

— Ali bom šel tudi danes k Dolinarjevim, gospod? je zinil, ker se mu je predolgočasno zdelo v tem molku.

Justin je odkimal z glavo, poslal fanta v skladišče, da je bil sam, in se vadel na vrečo otrobov.

— Nocoj? Nocoj?

Seveda, kaj neki premišlja, ko je že tako vse napeljeno, da se ni moči umakniti. Misli je na večer in si razlagal sto malenkosti, razcepil je vse pomisleke in samega sebe spraševal; vsi odgovori so bili enaki:

— Z njeno doto bi se postavil na noge. Ljubim jo!

Vdajal se je domišljiji in ganotju, ki mu ga je pričarala ta beseda, že si je slikal življenje, ki mu bo dala Ana novo smer in obliko.

Ze ob sedmih zvečer je zaprl trgovino: Razsvetljena okna hiš so metala senco na zamrznjeno cesto, ki je bila prazna, zunaj trga pa se je zima sprostila, vsa zasnežena pokrajina je bila vilita v živoarebrn blek mesečine, ki je medlo prodirala oblake, tako je bila čista moč in tišina tako popolna, da je bilo šumljanje potoka kakor odmev daljne pesmi, bele gore, katerih strmine so bile v temni senci, se segale do tisočih zvezd, nad katerimi se je bočila rimaka cesta kakor bel pas na plašču nevidnega molka, s katerim se je ogrnila ta prelestna, veličastna noč.

DOPISNICA

Novela

Sodnik Dufour se je sklanjal nad akti Jeana Mouchoirja. Na mizi pred njim je ležala žepna ura. Izpod rdečega zaslonca svetiljke se je vsipal stožec luči in osvetljeval popisane pole papirja. V kotih delovne sobe se je mrak zgoščal v temo. Tiho je šelestal papir.

Sodnik je dvignil glavo in se zamišljeno zagledal v temo. Drobní črni brki so mu pokrivali gornjo ustnico. S čela mu je šla tja do levega očesa globoka brazgotina.

"Mogoče je," je polglasno mrmral pred se, "čeprav si tega ne morem prav predstavljati—"

In iznova je čital življenjska moza, ki je obtožen viona. Mouchoir je trdovratno tajil, toda neka dopisnica je utegnila biti njegova poguba — dopisnica, ki je poklicala špecerista Pigeona med peto in sedmo uro zvečer v oddaljeno ulico. Dopisnica, ki so grafologi v njej spoznali obtoženevo pisavo, čeprav si je pisec očividno prizadeval, da pisavo potvori. Za jutri sta bila povabljena na razpravo dva izvedenca, in od njiju bo odvis-

Justina je ta tišina vznemirjala. Bil je sam v tej pokrajini, obroč gora in hribov ga je zapiral na to belo polje in njegovi koraki, ki so škrtali po zmrlini, so preglasno vpili v noč. Stopil je v cel sneg in bežal pred samoto, nestrpno je pričakoval ovinka, da bo zagledal človeka, h kateremu ga je gnalo srce.

Ana mu je prišla nasproti.

Stala sta sredi bleščee se zimske pokrajine.

— Moj bog, je vzkliknila Ana, kako dolgo se nisva videla!

Dala mu je roko.

Justinu je spjal po roki topel val njenih prstov. Rahlo jo je prijel pod rko, da sta šla tesno drug ob drugem. Vseeno okoli je bilo do neba polno svetega miru in pokoja, glas je bil v tej velikanski praznini tako majhen in šibek, da bi najrajši molče poslušala žuborenje vode in se opajala v srečanju, ki sta si ga namenila drug drugemu. Vendar je dejal in nagnil glavo:

— Nikdar si nisem mislil, da pojdeva kedaj takole skozi zimsko noč. Zelo sem srečen. Zdi se mi, da se nikoli ne bo pretrgalo najino prijateljstvo.

Ana je molčala. Močnejše se je naslonila nanj in uživala tako bolj kakor z besedo. Ko je hotel Justin govoriti, mu je zašepetala:

— Tiho bodiva! Vse naju posluša. Ne skru-niva noči, ki je tako lepa in pokojna. Ali ne čutite, kako glasno govoriva, če molčiva?

Justin se je vdal šelestu stopinj, ki so tiho umirale v snegu.

Luči hiše so se zasvetile izza ovinka, slap je gromko prevpil ponižno šelestenje potoka, pes je bevsnil in zopet utihnil.

Hiša je bila prazna. Dolinar je bil že nekaj dni v Trstu zaradi trgovinskih pogodb, dekli sta ribali in čistili gostinjsko sobo za praznike, v kuhinji so grelí velike lonce vode.

Zgoraj v njeni sobi je žarelo skozi razpokline peči in prijetna toplota je zajela oba, da sta šele zdaj občutila mraz, skozi katerega sta hodila. Ta domačnost in prikupno okolje, ki ju je sedaj obdalo, ju je sprostito, da sta zopet zaživela v resnico in se pričela pristrčno smejati, ko sta si ob peči grela premle prste.

— Kako je človek včasí otročji, je dejala Ana, ko je prinesla vročega čaja, kajne, prijatelj? Ali sem smešna! Lahko bi zmrla zuna-j, ne da bi opazila.

Justin se je smehljaj, prijel njeno roko in jo položil med svoje dlani, da jo ogreje. Voljno mu jo prepustila in ko se je potem s prsti dotaknila njegovega lica, so bili vroči in tako ljubki, da jih je zopet vjel v svojo dlan in jo priteklil k sebi.

Tako sta se nekaj hipov gledala iz oči v oči. Potem jih je Ana povabila ter se mu izmuznila iz rok.

Ko sta popila čaj, sta primaknila mizo k peči. Ana je kazala slike v albumu, svoje knjige, govorila sta o tisočih stvareh.

Zunaj je bila svetla noč, mesec se je preril skozi oblake in je visel nad pokrajino in vse je bilo tako čisto, da so se videla poedina drevesa, ki so rasla sredi polja.

Vse sta si že povedala. Ana je stala pri oknu in vzklikala navdušeno:

— Ah, kako lepa noč! Pridite semkaj! Glejte, kako se sneg blesti na drevju. Nad hribom je Veliki voz, ali vidite, ojnice so obrnjene k nama!

Stal je za njenim hrbtom. Po njegovem licu so ga božali njeni lasje. V njem je raslo vse više ono brezmejno čuvstvo, ki ga čara ženina bližina. Ni se ga mogel ubraniti.

Ali je še dvomil? Zase ne! Zanj?

(Dalje prihodnjik.)

na razsodba v procesu proti Jeanu Mouchoirju ...

"Ali je mogoče, da bi bil to res ta Jean Mouchoir?"

Sodnik Dufour je bil proces prevzel šele včeraj namestu obolelega tovariša; nocoj, pred poslednjo razpravo, je hotel stvar dodobra proučiti.

"... ta Jean Mouchoir, ki me je takrat pri Reimsu rešil iz rok Nemcev, me ranjenega zavlekel v zaledje in tvegal pri tem svoje lastno življenje, takrat, devetnajstpetnajstega..."

In počasi so mu še druge okoliščine prišle v spomin. Mladi so bili takrat in navdušeni, ko so naskočili nemške linije. Potem je omedlel, osvestil se je šele v lazaretu, z glavo vso v obvezah... Jean Mouchoir ga je bil rešil, ta Jean Mouchoir nemara, ki je danes... kaj je ta človek zagrešil?

Kruh je ukradel, nekaj sirovega masla in klobaso.

In steklenico konjaka... a to najbrž samo iz priložnosti.

Mogoče si drugače ni vedel več pomagati, mogoče je bil stradan ko zapučen pes, obseden samo od ene misli: najesti se. Škoda, dobiti bi bil moral to stvar prej v roke... Moral bi bil iti k njemu, na dom — niso

ga zaprli, saj se ni bilo bati, da bi pobegnil, imel je ženo in otroka; potnik je bil. In kazen ni mogla biti velika, morda dva meseca zapora, pogojno... a vendar, madež bi mu ostal, kakor veriga na nogi, kamorkoli bi šel. Tajil je, mogoče iz obupa, zaradi žene in otroka, toda dopisnica...

Če jutri oba glavna izvedenca spoznata pisavo na dopisnici za njegovo... potem ne poma-ga nobeno tajenje, potem mora iti zakon svojo nezprosno pot.

"Ali je to tisti Jean Mouchoir?"

Sodnik je šel spat pozno v noč, bilo je že dve zjutraj, in moreče sanje so ga preganjale.

Zdajci je rezko zabrnal alarmni zvonec. Zvonec iz delovne sobe. Dufour je planil pokoncu, brez pomišljanja pograbil revolver na nočni omari, prižgal luč in skočil v drugo sobo.

Z naperjenim orožjem je stal tam nasproti mošu, ki je trepetal od strahu in široko upiral oči v sodnika.

Čeprav je od takrat minilo že sedemnajst let, je sodnik vendarle na prvi pogled spoznal v vlogilu Jeana Mouchoirja, ti-stvar prej v roke... Moral bi bil iti k njemu, na dom — niso

trgal iz rok Nemcev in ga rešil. Obraz mu je postal ožji, gube na njem so pripovedovale o pre-stani bedi in trpljenju, ponošena obleka mu je ohlapno visela na shujšanem telesu, toda bil je Jean Mouchoir, to so bile še zmerom njegove oči, iste črte na obrazu, isti lasje, samo redkejši.

Sodnik Dufour se je tesneje zavil v pidžamo. In skoraj mirno je vprašal:

"Kaj bi radi... kdo ste?"

Na tihem se je oddehnal, videč, da ga Mouchoir ni spoznal, morda so ga brki toliko izpremenili. Od zunaj so se začuli koraki. Sodnik je stopil ven, od-slovil prestrašenega slugo, zaklenil vrata za njim in se spu-stil v naslanjač za pisalno mizo. Revolver je še zmerom držal pripravljen na strel.

"Kdo ste in kaj bi radi?" je ponovil vprašanje.

Jecljaje je začel mož govo-riti. Zvedel je, da je njegovo stvar on dobil v roke, strašno se boji sramote, samo iz lakote je kradel, ni vedel kaj bi, žena in otrok nista imela, kaj bi jed-la..."

"Torej ste res vi vlomili v Pigeonovo trgovino?"

"Da, gospod sodnik," je z ubi-tim glasom pritrtil Jean Mou-choir.

"In zdaj vas je strah te dopis-nice, kaj ne?"

S temi besedami je vzel sod-nik Dufour iz svežnja aktov u-sodno dopisnico in jo položil na mizo.

"Te dopisnice, ki naj vam ne-ovrgljivo dokaže..."

Mouchoirjeve oči so visele na drobni dopisnici kakor prikle-njene.

V veliki sobi je zavladala smrtna tišina.

Sodnik Dufour se je še bolj sklonil na naslanjaču, glavo je pobešil med ramena, in v duhu je zagledal sliko iz davnih dni:

Visel je nevarno ranjen v močnih rokah, ki so ga vleklo s seboj, dokler ni bil na varnem sredi svojih čet. In čudno me-lanholično, očno je začel pe-sem vajakov v zaledju: "Quand Madelon vient nous servir a boire..."

Tiho, neslišno so sodnikove ustnice spremljale melodijo. In med tem je v njem dozorel ne-zaslišan sklep.

Zdajci je vstal, prodirljivo pogledal trepetočega vlomilca, nato mu je pa zletel pogled k priprtemu oknu. Pograbil je akte Jeana Mouchoirja, jih vzel pod pazduho in odšel z nji-mi molče v svojo spalnico.

Rumenkasta dopisnica s spa-čeno pisavo je ostala na pisalni mizi.

Dufour je utrlil luč, stopil k oknu in pogledal skozenj. Med-lo je mesec razsvetljeval vrt pred hišo, pa vendar dovolj jasno: ni še minila minuta, ko je sodnik zagledal temno senco, hitečo čez vrt. Gledal je za njo, in njegove ustnice so podzavest-no mrmrale takratno pesem:

"Quand Madelon vient nous servir a boire..."

Obrnil se je, privil luč in se vrnil v delovno sobo. Bila je prazna. Vlomilec se ni bil ničesar doteknil. Njegova zlata ura je ležala kakor poprej na pisal-ni mizi in komaj slišno likala.

Nič ni manjkalo — le rumene dopisnice ni bilo več.

Izza drevca na vrtu je vstajal sivi dan.

Sodnik Dufour se je zdel sre-čen, skoraj razposajen. Oči so se mu svetile v čudno mehkem lesku.

In njegove misli so se obliko-vale v polglasen stavek:

"Lepo je, kadar človek popla-ča star dolg."

Potem je napisal ček na pre-cejšnjo vsoto in spremno pismo za banko, naj pošlje denar brez navedbe pošiljalca neki gospe Mouchoirjevi. Naslov je dobil v aktih.

Nato je vzel veliko belo polo iz levega predala pisalne mize in napisal ostavko na državno služ-bo. Roka se mu ni tresla in nje-gov podpis je bil trden in jase.

Nihče ne more najti pravice sam; vse, ki jih druží trpljenje, mora-družiti tudi težnja za pra-vico.

Mnogi se kešajo, če so storili kaj dobrega, skoraj nihče se pa ne keša, če je komu škodoval.

Življenje v naselbini brezposelnih zamorcev v Robbinsu Chicagu.

AFORIZMI

Človeška slepota je v tem, da se nam zde nekatere stvari tako važne, da najvažnejših ne poznamo.

Razum ni bil ljudem še v no-beni dobi življenjski svetilnik, nego kandelaber, v katerega so se vedno zaletavali; bil jim je vedno največja spodtika.

Egoist je največji sovražnik človeštva.

Da, nihče vsega ne ve, in vsi tega ne vedo.

Kultura je samo izgovor, da nismo divjaki.

V svetu idej manjka samo de-janj.

Dokazati komu, da ni pame-ten, res ni tako težko, toda do-kazati drugim, da si sam pame-ten, je mnogo težje.

Individualisti so slabiči, ki se boje, da bi utonili v skupnosti.

Cisto znanost lahko rodi le popolna svoboda, a popolno svobodo lahko rodi tudi le popolna, neodvisna in čista znanost. Zna-nost sme biti podvržena le in-teresom razuma.

Človek ni nikdar velik, veliko je lahko le njegovo delo, ki je koristilo skupnosti.

Človek je dobrodušna zver, kler ni lačen.

Zlo ni v tem, da ljudje to-nego v tem, da ne vedo, za-trpe.

Nemoravno je, če sit lačen deli nemoralne nauke.

Priznaj vsem, da si slab, v-bodo verjeli, obsodi še drug-vsi te bodo sovražili.

Samo, če si samoljuben, čakuješ vavlečnosti.

HAYES DENT OFFICE
Ustanovljen pred 30 leti
CENE SO ZMERNE
Preiskava zastonj
Nasproti Davis prodajni
v 2. nadstropju
326 S. STATE ST.

Ves izmučen in iz reda

Pred več leti je glavni zdravnik me-iznašel zdravilno snov, ki je dole-žna na njegovih bolnikih in iznašel-lik in uničenih organov, ki niso do-letno potrebni in so rahli tonike. Ta po-vedal prodaja v vseh lekarnah po sta-za en dolar za eno mesecno shran-Ako po dvajsetih dneh niste zadovoljni-vrne vaš dolar. Samo poizkusite in se-kazniju in si naročite steklenico
NUGA-TONE—pazite da bo ime na

Nuga-Ton

V JUGOSLAVIJO

Prijetno je potovati na Hamburg-American Line parnikih v kateremkoli času, kajti opremljeni so s

STABILIZATORJI

(Anti-Roll Tanks)

ki zmanjšajo gibanje parnika na minimum. Medna tedenska odplota iz New Yorka v Hamburg s hitrimi dolžinskimi svetami do Jugoslavije.

OD NEW YORKA DO LJUBLJANE IN NAZAJ TRETJI RAZRED \$171.50

Za podrobnosti vprašajte kateregakoli lokalnega agenta ali

HAMBURG-AMERICAN LINE
177 N. Michigan Ave. Chicago, Ill.

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časopise, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, alovaskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene smerne, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

Telefon Rockwell 4904

Chicago, Ill.

Tam se dobe na željo tudi vse ustrezne pojavnosti